ANTON PAVLOVİÇ ÇEHOV

Kimliğini Saklayan Adamın Öyküsü

ÖYKÜLER • CİLT 7

İletişim Yayınları 3052 • İletişim Klasikleri 148
ISBN-13: 978-975-05-3158-3 • ISBN-13: 978-975-05-1989-5 (Tk. No.)
© 2021 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2021, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge
YAYINA HAZIRLAYANLAR Güneş Akkor, Barış Özkul
KAPAK Suat Aysu
KAPAK RESMİ Nikolay Alekseyeviç Kasatkin, "Eski Mektuplar", 1859
UYGULAMA Hüsnü Abbas, Hasan Deniz
DÜZELTİ Büşra Bakan

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ANTON PAVLOVİÇ ÇEHOV

Kimliğini Saklayan Adamın Öyküsü

ÖYKÜLER • CİLT 7

RUSÇADAN ÇEVİREN ***Mehmet Özgül***

Kimliğini Saklayan Adamın Öyküsü, Anton Pavloviç Çehov'un
1893-1895 tarihleri arasında kaleme aldığı
öykülerden seçilerek hazırlanmıştır.

VLADİMİR GALAKTİNOVİÇ KOROLENKO'NUN
ÖNSÖZÜYLE

iletişim

ANTON PAVLOVİÇ ÇEHOV 29 Ocak 1860 günü Kırım'da bir liman kenti olan Taganrog'da dünyaya geldi. Bakkallık yapan Pavel Yegoroviç Çehov ve Yevgeniya Yakovlevna Çehova'nın üçüncü oğluydu. Taganrog Erkek Gramer Okulu'na yazıldı. Erken yaşta tiyatroya ilgi duydu ve ailesiyle birlikte oynadığı kısa skeçler yazmaya başladı. "Babasız" ve "Platonov" adında iki oyun yazdı. Babasının iflasından sonra aile Moskova'ya gitti; Çehov, Taganrog'da kalıp eğitimini özel dersler vererek sürdürdü. Tıp okumak için Moskova'ya geldi ve burada *Strekoza* (Yusufçuk) dergisine Antoşa Çehonte gibi takma isimlerle haftalık öyküler yazmaya başladı. İlk eskiz derlemesi *Melpomene'nin Masalları* 1884'te yayımlandı. Bu dönemde tüberküloza yakalandı. Meşhur romancı Grigoroviç'in kendisine yazdığı mektupla yazarlığı ciddiye almaya karar verdi ve kendi imzasıyla ilk öykü derlemesi *Karmakarışık Öyküler* 1885'te yayımlandı. "İvanov"un ilk hali, Moskova'da Korsh Sahnesi'nde 19 Kasım 1887'de sahnelendi, aynı yıl ikinci öykü derlemesi *Alacakaranlık* yayımlandı. "Kuğunun Şarkısı" ve "Ayı" 1888 yılında ilk kez sahnelendi. *Alacakaranlık* ile Puşkin Ödülü'ne layık görüldü. Ağabeyi Nikolay, 1889'da tüberkülozdan öldü. Ertesi yıl Sibirya'daki Sahalin Adası'nı ziyaret etti. A.S. Suvorin ile birlikte Fransa ve İtalya'ya gitti. Bir sonraki yıl Moskova yakınlarındaki Melihovo arsasını satın alarak bir ev yaptırdı ve burada yaşamaya başladı. Burada geçirdiği beş yıl boyunca bir yandan en iyi öykülerini yazarken bir yandan da açtığı ufak klinikte, doktorluk mesleğini sürdürdü. "Martı", 1896'da ilk defa sahnelendiğinde olumsuz tepkilerle karşılaştı. Ertesi yıl tüberküloz teşhisi konan Çehov, Avrupa'da istirahat etti. Bir sonraki yıl Yalta'ya döndü ve buradan bir arsa aldı. "Vanya Dayı", Moskova Sanat Tiyatrosu'nda 1899'da sahnelendi, aynı yıl annesi ve kızkardeşiyle Yalta'daki yeni evine taşındı. 1898'de tanıştığı aktris Olga Knipper ile 1901 yılında küçük bir merasimle evlendiler. Bu yıl "Üç Kız Kardeş", Moskova Sanat Tiyatrosu'nca sahnelendi. Ertesi yıl sağlığı kötüleşmeye başladı. Tamamladığı son oyunu "Vişne Bahçesi"nin ilk gösteriminin yalnız üçüncü perdesine katılabildi. İyileşmek için gittiği Badenweiler'de hayata gözlerini yumdu. Eşi Knipper'e söylediği "Şampanya içmeyeli uzun zaman oldu," cümlesi meşhur son sözleri olmuştur. Naaşı Novodeviçi Mezarlığı'na defnedildi. Hayata ve yazarlığa bakışını kendisi şöyle özetlemiştir: "Kısa ömrümde insanın erişebildiği her şeyi kucaklamak istiyorum. Konuşmak, okumak; dev bir fabrikada elime çekiç almak; denizi seyretmek, tarla sürmek. Nevski Bulvarı'nda, uçsuz bucaksız tarlalarda, okyanusta –hayal gücümün beni götürdüğü her yerde– bir başıma yürümek istiyorum."

İÇİNDEKİLER

ÖYKÜLERE DAİR GÖRSELLER *7*

KRONOLOJİ *13*

ÖNSÖZ
ANTON PAVLOVİÇ ÇEHOV /
VLADİMİR GALAKTİNOVİÇ KOROLENKO *21*

Kimliğini Saklayan Adamın Öyküsü

Kimliğini Saklayan Adamın Öyküsü *35*

Büyük Volodya ile Küçük Volodya *127*

İyi Bir Haber *143*

Kadınların Kendi Dünyası *147*

Rotşild'in Kemanı *197*

İlahiyat Öğrencisi *209*

Çiftlik Evinde *215*
Kıdemli Bahçıvanın Anlattıkları *227*
Üç Yıl *233*
Doktorun Karısı *335*
Bir Cinayetin Öyküsü *343*
Ariadna *379*
Anna Nişanı *409*

ÖYKÜLERE DAİR KÜNYE BİLGİLERİ *425*

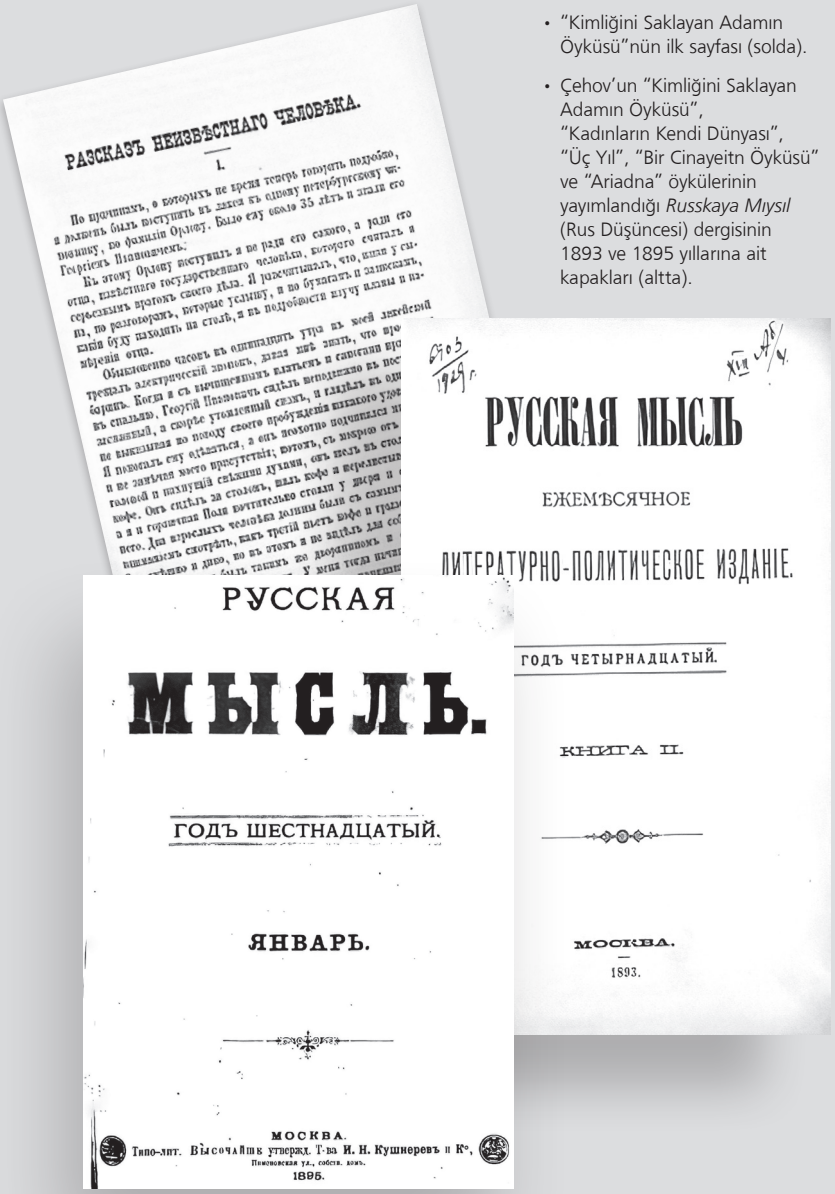

РАЗСКАЗЪ НЕИЗВѢСТНАГО ЧЕЛОВѢКА.

I.

По причинамъ, о которыхъ не время теперь говорить подробно, я лѣтомъ былъ вступить въ связь къ одному петербургскому чи-
новнику, по фамиліи Орловъ. Было ему около 35 лѣтъ и звали его
Георгіемъ Ивановичемъ.

Къ этому Орлову поступилъ я не ради его самого, а ради его отца, извѣстнаго государственнаго человѣка, котораго считалъ я
серьезнымъ врагомъ своего дѣла. Я разсчитывалъ, что, живя у сы-
на, по разговорамъ, которые услышу, и по бумагамъ, которыя
буду находить на столѣ, я въ подробности изучу планы и на-
мѣренія отца.

Обыкновенно часовъ въ одиннадцать утра въ моей квартирѣ
трещалъ электрическій звонокъ, давая мнѣ знать, что Орловъ
пришелъ. Когда я съ вычищенными платьемъ и сапогами вхо-
дилъ въ спальню, Георгій Ивановичъ сидѣлъ неподвижно въ по-
стели, а скорѣе утомленный сномъ, и глядѣлъ въ одну точку.
Заспанный, а скорѣе утомленный сномъ, и глядѣлъ въ одну
не выжившая во мнѣ отъ пробужденія никакого удов-
Я помогалъ ему одѣваться, а онъ молча подчинялся
и не замѣчая моего присутствія; потомъ, съ мокрою отъ
головой и пахнущій свѣжими духами, онъ шелъ въ столо-
кофе. Онъ садился за столомъ, вдали кофе и нетронутый
а я и горничная Поля вытягнувшись стояли у двери и
него. Два взрослыхъ человѣка должны были съ самымъ
вниманіемъ смотрѣть, какъ третій пьетъ кофе и задѣвъ для
ничего и дико, но въ этомъ я не задѣвъ для
былъ такимъ по дворянскомъ

РУССКАЯ

МЫСЛЬ.

ГОДЪ ШЕСТНАДЦАТЫЙ.

ЯНВАРЬ.

МОСКВА.
Типо-лит. Высочайше утвержд. Т-ва И. Н. Кушнеревъ и К°,
Пименовская ул., собств. домъ.
1895.

6703
1895 г.

XIII 1/1

РУССКАЯ МЫСЛЬ

ЕЖЕМѢСЯЧНОЕ

ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКОЕ ИЗДАНІЕ.

ГОДЪ ЧЕТЫРНАДЦАТЫЙ.

КНИГА II.

МОСКВА.
1893.

- "Kimliğini Saklayan Adamın Öyküsü"nün ilk sayfası (solda).
- Çehov'un "Kimliğini Saklayan Adamın Öyküsü", "Kadınların Kendi Dünyası", "Üç Yıl", "Bir Cinayeitn Öyküsü" ve "Ariadna" öykülerinin yayımlandığı *Russkaya Mıysıl* (Rus Düşüncesi) dergisinin 1893 ve 1895 yıllarına ait kapakları (altta).

- "Üç Yıl" öyküsünün ilk sayfası (sağda).
- "Anna Nişanı"nın Ekim 1895'te yayımlandığı *Russkiye Vedomosti* (Rus Habercisi) dergisi (altta).
- 1894 yılında yayımlanan içinde "Kadınların Kendi Dünyası"' ve "Çiftlik Evinde" öykülerinin de bulunduğu Çehov'un öykü derlemesinin kapağı ve Aleksandr Semenoviç Lazarev'e ithafı (sağ üstte).
- "Ilahiyat Öğrencisi" öyküsü için Simakov Ivan Vasiliyeviç'in yaptığı çizim (sağ altta).

ТРИ ГОДА.

(Разсказъ).

I.

Было еще темно, но кое-гдѣ въ домахъ уже засвѣтились огни и въ концѣ улицы изъ-за казармы стала подниматься блѣдная луна. Лаптевъ сидѣлъ у воротъ на лавочкѣ и ждалъ, когда кончится всенощная въ церкви Петра и Павла. Онъ разсчитывалъ, что Юлія Сергѣевна, возвращаясь отъ всенощной, будетъ проходить мимо, и тогда онъ заговоритъ съ ней и, быть можетъ, проведетъ съ ней весь вечеръ.

Онъ сидѣлъ уже часа полтора и воображеніе его въ это время рисовало московскую квартиру, московскихъ друзей, лакея Петра, письменный столъ; онъ съ неудомѣніемъ посматривалъ на темныя, неподвижныя деревья, и ему казалось страннымъ, что онъ живетъ теперь не на дачѣ въ Сокольникахъ, а въ провинціальномъ городѣ, въ домѣ, мимо котораго каждое утро и вечеръ прогоняютъ большое стадо и при этомъ поднимаютъ страшныя облака пыли и играютъ на рожкѣ. Онъ вспоминалъ длинные московскіе разговоры, въ которыхъ самъ принималъ участіе еще такъ недавно,—разговоры о томъ, что безъ любви жить можно, что страстная любовь есть психозъ, что, наконецъ, нѣтъ никакой любви, а есть только физическое влеченіе половъ, и думалъ съ грустью, что если бы теперь его спросили, что такое любовь, то онъ не нашелся бы, что отвѣтить.

Всенощная от… лся народъ. Лаптевъ съ напряженіемъ в… фигуры. Уже провезли архіерея въ … и на колокольнѣ одинъ за другимъ …,—это была иллюминація по слу… народъ все шелъ, не торопясь, раз…

1

Анна на шеѣ.

(Разсказъ).

Послѣ вѣнчанія не было даже легкой закуски; молодые выпили по бокалу, переодѣлись и поѣхали на вокзалъ. Вмѣсто веселаго свадебнаго бала и ужина, вмѣсто музыки и танцевъ—поѣздка на богомолье за двѣсти верстъ. Многіе одобряли это, говоря, что Модестъ Алексѣичъ уже въ чинахъ и не молодъ, и шумная свадьба могла бы, пожалуй, показаться не совсѣмъ приличной; да и скучно слушать музыку, когда чиновникъ 52 лѣтъ женится на дѣвушкѣ, которой едва минуло 18. Говорили также, что эту поѣздку въ монастырь Модестъ Алексѣичъ, какъ человѣкъ съ правилами, придумалъ собственно для того, чтобы дать понять своей молодой

Kimliğini Saklayan Adamın Öyküsü

(Рассказ неизвестного человека)

I

Şimdilik ayrıntılarıyla anlatmayı gereksiz gördüğüm bir neden yüzünden Georgi İvanoviç Orlov adında, otuz beş yaşlarında Petersburglu bir memurun evine uşak durdum.

Tanınmış bir devlet adamı olan, işlerim dolayısıyla can düşmanım saydığım babasına yakın olayım diye girmiştim onun yanına. Oğlunun evinde kaldığım sürece kulağıma çalınacak konuşmalardan, masada gözüme ilişecek yazı ve notlardan adamın asıl niyetini, tasarılarını öğrenebileceğimi hesaplıyordum.[1]

1 Yayımcısıyla mektuplaşmalarından öğrendiğimize göre Çehov bu öykünün sansüre takılacağına, yayımlanmasına izni verilmeyeceğine inanmaktadır. O nedenle öyküyü bir yıl kadar bekletmiş, yayınevine göndermemiştir. Bu sırada öyküyü kendisinin sıkı bir özdenetimden geçirdiği anlaşılmaktadır. Sonuçta "Kimliğini Saklayan Adam" son derece kapalı kalmıştır. Yazarın mektuplarında belirttiğine göre "uşak" kimliğiyle karşımıza çıkan kişi "toplumcu" görüştedir, oğlu da aynı görüşte olup dönemin Dışişleri Bakanlığı'nda büyük haksızlığa uğramıştır. Uşak kimliğindeki adam dışişleri bakanını yakından izleyip ondan oğlunun öcünü almak için, bakanın yüksek dereceli bir devlet memuru olan oğlunun evine uşak olarak girer...

Sansüre takılacağı kaygısıyla bu durumlar öyküde açıkça belirtilmemiştir. O bakımdan uşak kimliğindeki kahramanı okur olarak bizler de tanıyamıyor; bu kişinin öyküdeki öbür insanlarla ilişkilerini, neden şöyle ya da böyle davrandığını net olarak anlayamıyoruz. "Kimliğini Saklayan Adam"ın kendisin-

Uşak odasında bulunan elektrikli zil genellikle gündüz on bir sularında çalarak efendimin uyandığını bildirirdi. Boyanmış iskarpinlerini, ütülediğim giysilerini kapar, yatak odasına koşardım. Ancak onu dinlenmiş olmaktan çok, yatağında yorgun yorgun otururken bulurdum. Yeni bir sabahın başlamasından dolayı kıvanç duymaktan uzak, gözlerini bir noktaya dikerek bakar, bakardı. Giyinmesine yardım ettiğim sürece ne yaptığından habersiz, tümüyle kendini bana teslim ederdi. Sonra yeni yıkanmış saçları ıslak ıslak, mis kokular sürünmüş olarak yemek odasına kahvesini içmeye gelirdi. Georgi İvanoviç masada oturup kahvesini içer, gazetelerin sayfalarını karıştırırken hizmetçi kadın Polya'yla ikimiz kapıda saygıyla dikilip gözümüzü ondan ayırmazdık. Her ne kadar gevreğini kemirirken biz iki yetişkin insanın büyük bir dikkatle ona bakarak kapıda dikilmesi son derece gülünç, ilkel bir görüntüyse de bunda herhangi bir küçük düşürücü yön bulmazdım. Oysa kendim de Orlov kadar okumuş, soylu bir insandım.

O sıralar verem hastasıydım, bunun yanında belki başka ciddi bir hastalığım daha vardı. Bilmiyorum, belki bu hastalıkların etkisiyle, belki de o sıralar pek farkına varmadığım dünya görüşümdeki değişiklikler nedeniyle yaşamak için doymak bilmez, tutkulu bir açlık duymaktaydım. Üstelik gün geçtikçe artıyordu bu açlığım. Huzurlu, sağlıklı olmak istiyor, temiz havada kalmaya, bol bol yemek yemeye özen gösteriyordum. Hayal kuran biri olup çıkmıştım, sürekli hayal kurduğum için bana asıl gerekli olan şeyleri gözden kaçırıyordum. Kâh bir manastıra kapanıp pencere önünde otururak ağaçları, kırları seyretmeyi, kâh elli dönüm kadar toprak satın alıp çiftçilikle uğraşmayı düşlüyordum. Bazen de kendimi bilime verip taşra üniversitelerinden birinde profesör olmayı kuruyordum. Deniz kuvvetlerinden emekli bir teğmendim, görev yaparken dünya çevresinde dolaştığım korvetim ile filotillam burnumda tütüyordu. Tropikal ormanlarda gezmek ya da Bengal Körfezi'nde güneşin batışını seyretmek gibi anlatılması güç heyecanlar yanın-

---

den çok, çevresindeki insanlar ve olaylar önem kazanmakta, güzel bir öykünün konusunu oluşturmaktadır – ç.n.

da yurt özlemiyle yanıp tutuşmak nasıl bir duygudur, işte bunu hiç unutamıyordum. Geceleri düşlerime dağlar, kadınlar, müziğin her türlüsü giriyordu; küçük bir çocukmuşum gibi merakla insanların yüzüne bakıyor, seslerini dinliyordum. İşte bu nedenle kapının dibinde dikilip Bay Orlov'un kahve içişini seyrederken kendimi bir uşak gibi hissetmiyor; tam tersine, dünyada her şeyi, hatta Orlov'u bile irdelemeye çalışan biri olarak görüyordum.

Orlov gerçek bir Petersburgluydu. Dar omuzlar, uzun bir bel, çökük şakak kemikleri, rengi belirsiz gözler, gerek başında, gerekse sakal, bıyık yerlerinde rengi canlılığını yitirmiş, acınacak seyreklikte saçlar, kıllar... Her ne kadar yüzü bakımlıysa da tatsız, örselenmiş bir görünüşü vardı. Özellikle düşüncelere daldığı ya da uyuduğu zamanlar...

Bizde bir beyefendinin nasıl göründüğünü betimlemeye kalkışmak aslında gereksiz bir çabadır, çünkü Petersburg kenti İspanya gibi bir yer değildir, erkeklerin dış görünüşleri aşk ilişkilerinde bile önem taşımaz. Bizim burada gösterişli olmak yalnız uşaklar ile arabacılar için geçerlidir. Öyleyse niçin Orlov'un yüzünden, saçından söz açtığımı sorabilirsiniz. Onun dış görünüşünde özellikle belirtmeye değer bir şey vardı, onun için açtım bu konuyu. Orlov herhangi bir gazete ya da kitap okurken, her kim olursa olsun birisiyle görüşürken gözlerinin içi alay edercesine güler, yüzüne zararsız bir dalga geçme havası yayılırdı. Bir şey okuyacağı ya da birilerini dinleyeceği sırada eski savaşçıların kalkanlarına benzer bir alaycılık zırhı gelip yüzüne yapışırdı. Adamın alaycılığı soydan geçme, kökten gelme bir alışkanlıktı sanki, yüzünün o havaya girmesi için ayrıca bir çaba göstermesine gerek yoktu, kendiliğinden oluşuveriyordu... Ancak bu konuya daha sonra geleceğim.

Saat bir olunca evrak dolu çantasını alır, yüzünde alaycı bir anlatımla dairesine giderdi. Yemeğini evde yemediği için dönüşü saat sekizi bulurdu. Lambayı, mumları yakarak çalışma odasını onun için hazır ederdim. Orlov gelir gelmez koltuğuna kurulur, ayaklarını bir iskemlenin üstüne koyar, arkasına yaslanarak okumaya dalardı. Hemen hemen her gün yanında yeni der-

giler getirirdi. Kendisi getirmese bile yayınevlerinden gönderirlerdi. Benim kaldığım odanın duvar dipleri, karyolamın altı tümüyle üç dilde yazılmış kitaplarla doluydu. Daha önce okuyup attığı Rusça kitaplar bunun dışında... Orlov'un şaşılacak derecede hızlı bir okuma alışkanlığı vardı.

Bizde şöyle bir söz vardır: "Bana neler okuduğunu anlat, sana nasıl bir insan olduğunu söyleyeyim." Bu sözde doğruluk payı var, ancak Orlov'u okuduğu kitaplara göre tanımlamak kolay değil. Çünkü abur cubur bir okumaydı onunkisi. Felsefe kitapları, Fransız romanları, siyaset, ekonomi, maliye konularında makaleler, genç ozanların şiirleri... Yüzünde alaycı bir gülümsemeyle eline ne geçerse yutarcasına okurdu.

Saat akşam on sularında çoğunlukla frak, seyrek olarak da maiyet memuru üniforması olmak üzere, o gün ne giyecekse özenle giyinir, evden çıkardı. Dönmesi ise sabahı bulurdu.

Evdeki yaşantımız barış içinde, kavgasız gürültüsüz geçiyordu. Benim varlığıma pek aldırış etmezdi, herhalde adam yerine koymadığından olacak, bana bir şey söylerken yüzünde o alaycı gülümsemeyi hiç görmezdim. Onun öfkelendiğine topu topu bir kerecik rastladım. Yanına uşak olarak girdiğimin birinci haftasıydı. Saat akşamın dokuzu filandı, bir yemekten dönmüştü; yorgun, sinirli bir havası vardı. Mumları yakmak üzere çalışma odasına koştuğum sırada, "Odalarda kötü bir koku var," dedi.

"Hayır, yeni havalandırdım," karşılığını verdim.

Birden öfkelendi.

"Sana kokuyor dedim," diye bağırdı.

"Pencerelerin üst bölümlerini sürekli açıyorum."

"Bana karşılık verme, sersem!"

Bu sözlerden incindiğim için itiraz etmek üzereydim. Böyle yapsaydım sonu nasıl biterdi, orasını bilemem. O sırada beyefendiyi benden daha iyi tanıyan Polya atıldı, kaşlarını çatarak, "Gerçekten kötü bir koku var," dedi. "Nereden gelmiş olabilir? Stepan, pencerelerin üst bölümlerini aç, şömineyi de yak!"

Bunları söyledikten sonra bir ah çekti; eteklerini hışırdata hışırdata, elindeki püskürteçle fıs fıs ederek odaları hızla dolaş-

maya başladı. Orlov'un öfkesi dinmemişti daha. Gördüğüm kadarıyla kızgınlığını dışa vurmamak için kendini zorluyor, masada oturarak bir yazıyı bitirmeye çalışıyordu. Birkaç satır yazdıktan sonra öfkeyle pufladı, yazdıklarını yırtarak yenisine başladı.

"Tüh, Allah kahretsin!" dedi. "Bir de benden her şeyi anımsamamı isterler!"

En sonunda yazısını bitirdi, masadan kalktı, bana dönerek dedi ki:

"Znamenski Sokağı'na gidip bu mektubu Zinaida Fiyodorovna Krasnovskaya'ya kendi elinle vereceksin. Ama önce apartman kapıcısına bayanın kocası, yani Bay Krasnovski eve döndü mü, diye sor. Eğer döndüğünü söylerse mektubu vermeden geri gel. Dur bir dakika! Kadın bizim evde birilerinin olup olmadığını sorarsa iki kişinin gelip saat sekizden beri yazı yazdıklarını bildireceksin. Tamam mı?"

Znamenski Sokağı'na gittim; kapıcı, Bay Krasnovski'nin eve dönmediklerini söyleyince üçüncü kata çıktım. Daire kapısını bana kalıbı yerinde, kapkara favorili, şişman, esmer bir uşak açtı. Adam, bir uşağın başka bir uşakla konuşurken kullandığı, uykulu, kaba sesiyle, isteksiz isteksiz kimi aradığımı sordu. Tam yanıt verecektim ki, koyu giysili bir bayan hızla salondan çıkıp karşıma dikildi.

Ben, "Zinaida Fiyodorovna evde mi?" diye sorunca bayan gözlerini kısarak, "Benim. Ne istiyorsunuz?" karşılığını verdi.

"Georgi İvanıç'tan mektup getirdim."

Bunun üzerine kadın mektubu iki eliyle birden alıp parmaklarındaki pırlanta yüzükleri göstere göstere, acele etmeden açtı. O sırada ben kadının yumuşak çizgili, açık tenli yüzüne, ileri uzanmış çenesine, uzun, koyu kirpiklerine bakıyordum. Görünüşe bakılırsa yirmi beş yaşlarında ya var ya yoktu. Mektubu okuyup bitirince, "Kendisine selamlarımı, teşekkürlerimi iletin," dedi. "Georgi İvanıç'ın yanında birileri var mıydı?"

Bu soruyu yumuşak, neşeli bir sesle sorarken sanki bir şeyden kuşkulandığı için özür diler gibiydi.

"Evet, iki adam yazı yazıyorlardı."

"İyi. Selamlarımı, teşekkürlerimi söylemeyi unutmayın."

Böyle dedikten sonra başını yana eğdi, mektubu bir daha okuyarak sessizce antreden çıktı.

O zamana değin kadınlarla fazla konuşmuşluğum yoktu, belki o yüzden yeterince inceleyemediğim bu bayan, bende derin bir etki bıraktı. Eve yaya dönerken yüzünü, süründüğü ince kokuları düşünüyor, hayal kuruyordum. Eve vardığımda Orlov çıkmıştı.

II

Daha önce de belirttiğim gibi, Orlov'un evindeki yaşantımız uyum içinde sürüp gidiyordu, gelgelelim orada uşaklık görevimi yaparken korktuğum şeyler her gün varlığını hissettiriyordu. Her an çirkin, küçük düşürücü bir olay çıkacak diye diken üstündeydim. En çok da Polya'dan çekiniyordum.

İyi semirmiş bu yüzsüz yaratık, Orlov'u efendimizdir diye el üstünde tutarken beni de uşak olduğum için küçümsüyordu. Aslına bakılırsa bir uşağın ya da aşçının bakış açısından bulunmaz bir kadındı. Al yanaklar, kısık gözler, ucu kalkık burun, şişmanlığa dönüşmüş tombul beden... Yüzüne pudra sürer, kaşlarını, dudaklarını boyar, korse takar, kalçasını yastıkçıklarla kabartır, kollarını şıngır şıngır bileziklerle donatırdı. Ufak ufak adımlarla zıplayarak öyle bir yürüyüşü vardı ki, hiç sormayın! Yürürken durmadan kıvırtır, bizim oralarda dedikleri gibi memelerini hoplatır, kıçını oynatırdı. Eteğinin hışırtısı, korsesinin çıtırtısı, bileziklerinin şıngırtısı, dudak boyası ile süründüğü tuvalet sirkesinin, efendisinden aşırdığı esansın kokusu, hepsi birlikte, sabahleyin kalkıp onunla odaları toplarken sanki bir halt karıştırmışız gibi bir duygu uyandırırdı bende.

Onun gibi çalıp çırpmayışım ya da onu metres tutmaya yanaşmayışım herhalde gücendiriyordu kadıncağızı. Belki de benim gerçek uşak olmadığımı sezerek ilk günden beri bana kin bağlamıştı. Beceriksizliğim, uşağa benzemeyen davranışlarım, sürekli hastalığım ona karşı beni acınacak bir yaratık durumuna düşürmüştü; neredeyse benden nefret ediyordu, ikimizin